

העם

שנת שלום

הספר המעורר ביותר למחשבה שנכתב בשנת תשי"ז לא הגיע עדיין לארץ. מחברו, נחיל שוט (מתחרו עם רות), מהנדס-אוויר בריטי בן 58 שהיגר לאוסטרליה, ומי שהיה לשעבר טוראי בחיל-הרגלים במלחמת-העולם הראשונה, נטל לעצמו נושא מעניין: סוף העולם.

סוף החיים. לפי הספר על החוף, בא סוף המין האנושי בשנת 1961. המעצמות הגדולות לא רצו במלחמה האחרונה, אך לא היה בידן למנועה. כי לפי-כך חילקו פצצות מימן לגירותיהן הקטנות, מתוך שיקולים איסטרטגיים.

איש לא ידע בדיוק איך החלה המלחמה, כי אחריה לא נשאר מי שיבצע חקירה יסודית. ההנחה הכללית היתה שמצרים היא שירתה את הפצצה הראשונה לעבר ארצות-הברית, בגלל סיכסוך שנגע לישראל. אמריקה סברה בטעות כי הסובייטים היו היורשים, החלה להפציץ את רוסיה. ישראל ואלבניה הצטרפו מיד למלחמה, שיגרו את פצצות המימן שלהן. ברית-המועצות וסין העממית לחמו זו בזו.

בסך הכל נורו 4600 פצצות אטום ומימן. חברי כל הממשלות נהרגו חיש מהר. הפי קוד עבר לידי קצינים צוערים. חצי-הכדור הצפוני חדל להתקיים. שרידים אומללים של המין האנושי נשארו על החוף בגיניה החדשה, וחלק אחר באפריקה הדרומית ובדרום ארגנטינה. הם ידעו בדיוק באיזה יום ימרו תו: ענייני-המחשבת התקרבו באיטיות אכזרית ודרומה. תוך כמה שבועות עמד כל החי ב-עולם למות. כדור-הארץ עצמו עתיד היה להסתובב בחלל, כוכב-לכת חסר-חיים.

פצצות-מימן לישראל. לגבי ישראל היו לפחות שתי נחמות ברומן זה: לישראל נועד תפקיד מרכזי במלחמה האחרונה, והמחבר הגיח כי תוך ארבע שנים יהיו בידי המדינה פצצות-מימן. אלה גם היו הנחמות היחידות.

בשנה שעברה היתה ישראל צד במלחמה, אשר לדעת רוב הפרשנים באירופה, היתה עלולה לגרום למלחמת-עולם. בעולם של פצצות-מימן "מלוכלכות" ו"נקיות", כל מלחמה נוספת, אפילו קטנה ומקומית, היא מישחק מסוכן לבלעדיה - ולעומדים מן הצד.

ברכות רבות הוחלפו השבוע בין אורחי ישראל לקראת השנה החדשה. אף לא אחת מהן היתה כנה יותר מזו: "שנה טובה - שנת שלום!"

דיפלומטים

הדוכס הצעיר

מי עומד מאחורי הרב הרצוג? שאלו את עצמם בתמיהה מנהיגים ציונים רבים בשנת 1945. כי הרב הממושקף והמזוקן אמנם היה ידוע כגאון בעניני תורה, מוסר מן לפילוסופיה ודוקטור לספרות, אולם איש לא חשב עד אז כי הרצוג הוא מדר גאי בחסד.

באותה שנה החלו מגיעות לפתע ידיעות על פעולת הרב הראשי. הוא נפגש עם דייט איינהאור, או מפקד ראשי באירופה, עם האפיפיור, עם ראשי ממשלות פולין וצ'כוסלובקיה, עם המלכה ההולנדית. הוא התראה עם השגריר הסובייטי בלונדון ושיג ממנו היתר לעליית פליטים יהודים שנתגלו לבירת המועצות. מי תיכנן את כל הפעולות האלה?

התשובה היתה מצולמת בתמונה התלויה עד היום בדירתו של הרב. תצלום זה מראה חשמן קאתולי פותח את דלת חדר-העבודה של האפיפיור בפני הרב הראשי מישראל. מאחורי הרב נראה צוער צעיר ממשוקף, לבוש במדי סרן של הצבא הבריטי. היה זה בנו השני של הרב, יעקוב.

יעקוב חיוור וצנום. יעקוב היה רגיל לצעוד בקטט מאחורי אביו. כשנקרא הרב צוגהאב מכהונתו כרב ראשי באירלנד ל-תפקיד הרב הראשי האשכנזי בארץ-ישראל (במקום הרב אברהם יצחק הכהן קוק ה' מנחה) הלך אחריו ילד בן 15, חיוור, צנום ועדין-פנים. הוא דיבר עברית מפורתית במבטא אנגלי עבה. חיש מהר פשטה הרב ירושלים ונגלה עמו. היה הצעיר של הרב הוא עליו.

יעקוב הצעיר התמסר כולו ללימוד הדת. מדיכוי היה זקן ראשי-הישיבות בירושלים.

הידיעות שרכש אז העמיקו לא רק את תפישתו הדתית, אלא גם נתנו לו את הידיעות שאיפשרו לו, כעבור שנים, לתרגם את כל ששת סידרי המשנה לאנגלית.

הציבור לא שמע מאומה על בן הרב, אולם בחוגים מצומצמים שהתרכזו מסביב לבית-הרב, היה ידוע כי "יעקוב הוא פי קח". פיקחות זו, בתוספת אצילות שקטה וטבעית של אדם ששם משפחתו (שתרגומו העברי הוא: דוכס) התאים היטב לאופיו.

ראש "לשכת סיני". עם קום ה' מדינה היה צורך באדם שינתל את המגע העדין עם ראשי העדות הנוצריות בארץ. היה דרוש גבר מסור, נבון, שיעשה רושם על בעלי-שיחתו גם ברצינותו הדתית. יעקוב הרצוג נתמנה לתפקיד.

הוא לא נשאר בו זמן רב. הצלחתו ה' בולסת הגיעה לעיני ביג'י ומשה שרת. הם חיפשו מועמד לתפקיד אחר, שחייב גם הוא פקחות ושם טוב בחוגי הדת: יועץ ל' עניני ירושלים במשרד-החוץ. הרצוג עבר לנהל את הענינים הדיפלומטים של עירי-הקודש.

הוא לא הצטמצם במגע עם אורחי ירו'

ציר הרצוג ושגריר אבן

"יעקוב הוא פיקח..."

שלים דחקה. באחד הימים הוזמן לביתו של שרה-התורה משה שפירא, כדי להכיר שם צעירי דתית מתל-אביב, ורוקחת מוסר מכת יוסף-תואר. השידוך עם פנינה שחור עלה יפה: הרצוג נשא אותה לאשה לפני חמש שנים, הוליד שלוש ילדות חמודות.

אולם לשיאו הגיע בשנת תשי"ז. שרת סולק. ביג'י רחש איראמון עמוק לכל אג' שי משרד-החוץ. אולם הרצוג, שהתמנה בינתיים לראש מחלקת ארצות-הברית של המשרד, משך את תשומת-ליבו. בימי מע' רכת-סיני הקים ביג'י החולה משרד מיוחד, שנקרא "לשכת סיני", לטיפול בכל הצד הדיפלומטי של המיבצע שעורר את זעם העולם. המנהל: יעקוב הרצוג.

שם לוועיזי מכובד. הצלחתו של הצעיר שוגא-הפרסומת (שמו אינו מופיע גם כי יום בשום ספר של מי ומי) הפתיעה את ביג'י. בישיבת הממשלה התפאר שגילה כור כב חדש. היה ברור כי הרצוג נועד לגדור לוח.

בשבוע האחרון של תשי"ז נכנס לתוקפו המינוי הדיפלומטי המוצלח ביותר של ה' שנה: יעקוב הרצוג בן 36 (שהורשה במ' יוחז להמשיך לשאת את שמו הלוועיזי במ' מכובד) נתמנה לציר ישראל בחשינגטון, ליד השגריר אבא אבן.

בתפקיד זה יעמדו בפני הרצוג, בעל ה' גישה הדתית העמוקה והבלתי-תוקפנית, שני תפקידים עיקריים: להיטיב את היחסים עם צמרת הדת הנוצרית, לקשור יחסים טובים יותר בין המדינה והחוגים הדתיים ה' קיצוניים של יהדות אמריקה.

• שאשתו, שושנה אמבש, היא אחות אשתו של אלוף-משנה חיים הרצוג, אחי יעקוב.

• **עמוס בן-גוריון יפרוש מתפקידו.** סגן המפקח הכללי של המשטרה יעבור לעסקים פרטיים, כדי להראות שהוא יכול גם להגיע להישגים בזכות עצמו, ולא רק בעזרת השם. במקומו כאיש מספר שנים של משטרת ישראל יתמנה לוי אברהמי, כעת מפקד מחוז ירושלים.

• **השיחות הקואליציוניות, העומדות להתחיל במחצית החדש הבא, לא יעמדו בסממן תלונותיהם של מפ"ם-אחדות העבודה בלבד.** בן-גוריון יגיב לביקורת שתי שותפותיו הפועליות בחידוש הצעתו להקים חזית משותפת לקראת הבחירות הבאות, יציע כי הביור הרעיני הדרוש לחיזוק השותפות הנוכחית בממשלה יתחיל מיד.

• **אם ברית-המועצות תספיק את משלוחי הנשק למדינות ערב, ארצות-הברית תסכים מצדה לצמצם עד למינימום את תחומי דוקטרינת איזנהאור.** דבר זה עלול לצאת אל הפועל, אם תאשר מליאת האו"ם הצעה שתוגש ביזמה אמריקאית, אשר לפיה יקרא האו"ם לשחי המעצמות להניח לארצות המרחב לפתור את בעיותיהן בינן לבין עצמן, ללא התערבות זרה. גם גוש בנדונג וגם ישראל עשויים לתמוך בהצעה כזו.

• **צפה להצעה הפגנתית חדשה של ד"ר נחום גולדמן:** נשיא התנועה הציונית העולמית יציע כי המוסדות הלאומיים יקצו קרקע מתקציב ההתישבות החדשה, יישבו עליה מזבש עובדים שיתופי חזש, אשר כל חבריו יהיו ערבים ישראלים.

גולדמן הציע תחילה כי במושב זה ייושבו פליטים ערביים, אך צימצם את תביעתו לאחר שהממשלה לא הסכימה להחזרת פליטים ערביים ללא הסדר מוקד.

דס עם מדינות ערב. בהצעתו המצומצמת, יעמוד גולדמן על חשיבותו התעמולתית של מיבצע זה בקרב העולם והארצות הערביות.

• **ד"ר וולטר איתן, מנהלו הכללי של משרד החוץ, יועי בר סופית מתפקידו.** ההחלטה על כך נתקבלה על רקע פרשת מעצרו של

הנשפח הישראלי במוסקבה אליהו חזן.

פירסום הפרשה עוכב בתחילה עד להתעמולתית של מיבצע זה בקרב העולם והארצות הערביות.

• **ד"ר וולטר איתן, מנהלו הכללי של משרד החוץ, יועי בר סופית מתפקידו.** ההחלטה על כך נתקבלה על רקע פרשת מעצרו של

הנשפח הישראלי במוסקבה אליהו חזן. פירסום הפרשה עוכב בתחילה עד להתעמולתית של מיבצע זה בקרב העולם והארצות הערביות.

• **מספר המומחים הישראליים המועלים כבורמה יצטמצם במידה ניכרת.** הובר כי, למרות הצלחתם המקצועית, אין הכלכלה הבור-

מאית מוכנה לקלוט את המדיכיים, בעיקר אלה הפועלים בשטח החקלאי. לדבר זה אין, כנראה, מניעים מדיניים.

• **אין כל סיכויים להסכם בדבר המיזוג בין חרות והציונים הכלליים.** ההצעה המחודשת לפתוח בשיחות, שבאה הפעם מטעם יושב-ראש הועד הפועל הציוני-כללי יוסף ספיר, בעוד שבשעתו הועלתה הצעה זו על ידי מנחם בגין, נתקבלה בקרירות עלידי חרות, שאינה ששה עוד למיזוג, לאור ירידתם הכללית של הצ"כ.

• **צפוי סיכסוך בין המפלגה הדתית לבין הרב הראשי הספרדי יצחק נסים.** עסקני המפלגה אינם רואים בעין יפה את ביקוריו של הרב במועצות הפועלים, טוענים כי ביקורים אלה מכשירים בעיני העולם

החדשים מארצות המזרח את מעמדה של ההסתדרות ומחלישים את הסברתם של העסקנים על אופיה הכופרני של ההסתדרות.

• **תוכניות חגיגות העשור יצומצמו.** הובר כי התוכניות הראשונות שהוגשו מסתכמות בסכומים גדולים מדי, אשר ספק אם הוצאתם תוצדק עלידי מספר התיירים שיגיעו ארצה לחגיגות אלה. מצד שני, דרשו מפלגות הקואליציה בממשלה לצמצם את החגיגות לתקופה של כמה חודשים בלבד, מתוך חשש שאם יימשכו עד לסוף השנה, יהיו קרובות מדי למועד הבחירות ויטעלו עלידי מפא"י לתעמולת-בחירות.

• **אחדות-העבודה תפתח במסע נגד השתלטות מפא"י על לשכות העבודה הכלליות.** היא תטען כי נציגי מפא"י במנגנון הלשכות אינם שומרים על העקרונות של חלוקת עבודה צודקת, ונוהגים משוא-פנים לגבי מקורביהם.

• **כל שותפיה של מפא"י בקואליציה הממשלתית יתאחדו, בתביעה לשתתף במנגנון משרד החוץ.** אחדות-העבודה, מפ"ם, המפלגה הדתית והפרוגרסיביים יגישו תביעה תקיפה בענין זה.

• **משה שרת לא יטול חלק מרכזי במסע התעמולה החדש של מפא"י.** לכתחילה, עמד מרכז מפא"י להעמיד את שרת בראש מטע הסברתי זה, שיהווה, למעשה, פתיחה למערכת הבחירות לכנסת הרביעית. אולם דויד בן-גוריון התנגד לכך, בטענה כי אדם המתנגד למדיניות הממשלה

אינו יכול להיות דובריה בשטח התעמולה.